Autoriteit Consument & Markt

Rapportage drinkwatertarieven 2014 en 2015

Aan	Inspecteur-Generaal Leefomgeving en Transport
Cc.	
Van	Autoriteit Consument en Markt
Datum	11 juni 2015
Onderwerp	Rapportage drinkwatertarieven 2014 en 2015
Bijlage(n)	1

Muzenstraat 41 | 2511 WB Den Haag
Postbus 16326 | 2500 BH Den Haag
T 070 722 20 00 | F 070 722 23 55
info@acm.nl | www.acm.nl | www.consuwijzer.nl

1 Samenvatting

Deze rapportage ziet op de drinkwatertarieven 2014 en 2015. Eerder heeft ACM adviezen opgesteld voor de ILT over de drinkwatertarieven 2012 en 2013. Aangezien de totstandkoming van de drinkwatertarieven 2014 en 2015 naar verwachting van de ILT op een vergelijkbare wijze tot stand zijn gekomen, heeft de ILT aan ACM gevraagd een analyse uit te voeren gericht op significante verschillen met tariefjaar 2013. Deze rapportage heeft daarmee een ander karakter dan de eerdere adviezen en is minder uitvoerig.

Er zijn tien drinkwaterbedrijven in Nederland; Brabant Water, Dunea, Evides, Waterbedrijf Groningen (hierna: Groningen), Oasen, PWN, Vitens, Waternet, Waterleidingmaatschappij Drenthe (hierna: WMD) en Waterleiding Maatschappij Limburg (hierna: WML). Jaarlijks stelt elk drinkwaterbedrijf een tariefsopbouw op voor het komende jaar, daarnaast stelt elk drinkwaterbedrijf achteraf een bedrijfsverslag op.

Hieronder geeft ACM een samenvatting van de uitgevoerde toetsen en verschillenanalyses.

1.1 Toetsing drinkwaterwet en –regelgeving

ACM heeft een aantal bepalingen uit de drinkwaterwet en regelgeving getoetst:

- Toets op overschrijding en correctie vermogenskosten;
- Toets op kostendekkendheid 2014 en 2015;
- Toets op kostenoverzicht 2014 en 2015;
- Toets op kosten voor drinkwatervoorziening buitenland 2014 en 2015;
- Toets op vermogenskosten 2014 en 2015;
- Toets op tarievenoverzicht 2014 en 2015.

De belangrijkste bevindingen van deze toetsen zijn:

- Waternet corrigeert een overschrijding in 2012 van de vermogenskosten niet in 2014, dit is niet in lijn met artikel 12, derde lid van de Drinkwaterwet;
- PWN en WML begroten in 2015 beide meer opbrengsten dan kosten, dit is niet in lijn met artikel 9, derde lid van het Drinkwaterbesluit;
- Dunea neemt in de berekening van de begrote WACC voor 2014 en 2015 de kosten voor de drinkwatervoorziening in het buitenland niet mee, dit is niet in lijn met artikel 8, derde lid van het Drinkwaterbesluit.

Autoriteit Consument & Markt

1.2 Verschillenanalyse tarieven, opbrengsten en kosten

ACM heeft de volgende verschillenanalyses uitgevoerd:

1. Ontwikkeling van de vastrechttarieven, leveringstarieven en verbruik;
2. Ontwikkeling van de drinkwateropbrengsten (als deel van de totale opbrengsten);
3. Ontwikkeling van de (totale) kosten;
4. Ontwikkeling van het balanstotaal en de vermogenskosten.

Belangrijkste bevinding hierbij betreft het volgende:
De totale kosten van drinkbedrijven zijn vrij stabiel over de jaren, echter de onderliggende kostensoorten kunnen van jaar tot jaar significant verschillen, zowel naar boven als naar beneden. Opvallend hierbij is dat het gemiddelde balanstotaal significante stijgingen vertoont bij meerdere bedrijven. Er lijkt sprake te zijn van een stijgende trend van investeringen.

Autoriteit Consument & Markt

Inhoudsopgave

Autoriteit
Consument & Markt

2 Inleiding

In 2011 is de nieuwe wetgeving voor de drinkwatersector in werking getreden: de Drinkwaterwet, het Drinkwaterbesluit en de Drinkwaterregeling. Met de inwerkingtreding van deze wetgeving is het toezicht op de kostendekkendheid en de totstandkoming van de tarieven voor drinkwater geïntroduceerd.

De Inspectie Leefomgeving en Transport (hierna: de ILT) houdt toezicht op de naleving van deze wetgeving, inclusief de totstandkoming van de drinkwatertarieven. De Autoriteit Consument & Markt (hierna: ACM) heeft daarbij een adviserende taak; de ILT is gehouden bij de uitoefening van het tarieftoezicht advies te vragen aan ACM.

De ILT heeft reeds een advies gevraagd aan ACM over de drinkwatertarieven 2012[1] en 2013[2]. Over 2013 concludeerde ACM dat de drinkwaterbedrijven grotendeels voldoen aan de betreffende wet- en regelgeving, echter op een aantal punten is er onvoldoende transparantie: de scheiding van kosten voor drinkwater- en niet-drinkwateractiviteiten, de relatie tussen kosten en tarieven en het meten van kostenefficiëntie en het betrekken hiervan in de tarieven. Naar aanleiding van het advies van ACM over de drinkwatertarieven 2013, heeft de ILT een bestuurlijk overleg georganiseerd met de drinkwaterbedrijven. Vervolgens hebben de drinkwaterbedrijven om tegemoet te komen aan de constateringen van ILT/ACM een plan van aanpak opgesteld wat moet leiden tot verbeteringen voor de tarieven in het jaar 2016.

Aangezien de drinkwatertarieven 2014 en 2015 naar verwachting van de ILT op een vergelijkbare wijze tot stand zijn gekomen als de tarieven in 2012 en 2013, heeft de ILT aan ACM gevraagd een analyse uit te voeren gericht op significante verschillen met tariefjaar 2013[3].

Leeswijzer
Hoofdstuk 3 beschrijft de reikwijdte van deze rapportage; hier beschrijft ACM de beschikbare gegevens en de toetsen en verschillenanalyses die ACM heeft uitgevoerd. In hoofdstuk 4 worden de uitkomsten van de toetsen en verschillenanalyses beschreven.

[1] Brief van ACM aan ILT van 5 augustus 2013 met kenmerk 103622/170

[2] Brief van ACM aan ILT van 15 augustus 2014 met kenmerk 2014204361.

[3] Brief van ILT aan ACM van 13 april 2015 met kenmerk ILT-2015/26412.

Autoriteit Consument & Markt

3 Reikwijdte rapportage

De ILT heeft aan ACM gevraagd een analyse te maken gericht op significante verschillen tussen de drinkwatertarieven voor de jaren 2014 en 2015 en de drinkwatertarieven 2013. ACM heeft dit als volgt gedaan. Eerst heeft ACM de drinkwatertarieven voor de jaren 2014 en 2015 getoetst op enkele bepalingen uit de wetgeving- en regelgeving. Op basis van de beschikbare gegevens zijn niet alle wettelijke bepalingen te toetsen. Vervolgens heeft ACM de tarieven, en de verwachte opbrengsten en verwachte kosten vergeleken met de gegevens van 2013 en eerder om te zien of er grote veranderingen zijn geweest in 2014 en 2015.

Hieronder beschrijft ACM de informatie waarover ACM beschikt, welke toetsen op basis van wet er regelgeving ACM heeft uitgevoerd op de drinkwatertarieven voor de jaren 2014 en 2015 en welke verschillenanalyses ACM heeft gemaakt met de beschikbare gegevens.

3.1 Bedrijven

Er zijn tien drinkwaterbedrijven in Nederland; Brabant Water, Dunea, Evides, Waterbedrijf Groningen (hierna: Groningen), Oasen, Puur water & natuur (hierna: PWN), Vitens, Waternet, Waterleidingmaatschappij Drenthe (hierna: WMD) en Waterleiding Maatschappij Limburg (hierna: WML).

3.2 Beschikbare informatie

Van elk drinkwaterbedrijf beschikt ACM over een tariefopbouw voor de jaren 2012, 2013, 2014 en 2015. Drinkwaterbedrijven bepalen jaarlijks voorafgaand aan het nieuwe kalenderjaar de tarieven voor het komende jaar, hierbij stellen zij een tariefsopbouw op.
Daarnaast is er van elk bedrijf een bedrijfsverslag beschikbaar over de jaren: 2011, 2012 en 2013. Drinkwaterbedrijven stellen jaarlijks een bedrijfsverslag op over het afgelopen kalenderjaar. Op het moment van schrijven van dit rapport was het bedrijfsverslag over het jaar 2014 nog niet beschikbaar.
Voor het doel van deze rapportage heeft ACM geen nadere gegevens opgevraagd bij drinkwaterbedrijven. Wel heeft de ILT de bevindingen van hoofdstuk 4.1 teruggelegd bij de individuele drinkwaterbedrijven. ACM heeft de door de ILT ontvangen reacties verwerkt in deze rapportage.

3.3 Beschrijving tariefsopbouwen en bedrijfsverslagen

Een tariefsopbouw van een drinkwaterbedrijf bevat een overzicht van een aantal tarieven van het betreffende jaar: het aansluittarief en het vastrecht (beide per aansluiting), de prijs geleverd drinkwater per kubieke meter (hierna: leveringstarief) en de prijs geleverd drinkwater onbemeterd. Hierbij geeft het drinkwaterbedrijf een overzicht van het verwachte aantal administratieve aansluitingen, verwachte kubieke meters te leveren drinkwater, de verwachte

kosten en de verwachte opbrengsten voor drinkwater.

De verwachte kosten, weergegeven in miljoenen euro's, zijn uitgesplitst in de componenten operationele kosten, afschrijvingen, vermogenskosten en belastingen. De totale kosten, ingedeeld in de genoemde kostencomponenten, zijn uitgedrukt in achtereenvolgens 'kosten per aansluiting' en 'kosten per kubieke meter'.

Bij de verwachte vermogenskosten worden ook de verwachte kosten voor drinkwatervoorziening in het buitenland gegeven en worden de verwachte vermogenskosten uitgedrukt in een percentage van het gemiddelde balanstotaal.

De verwachte opbrengsten zijn uitgesplitst in opbrengsten uit drinkwateractiviteiten, opbrengsten ander water en opbrengsten overige niet-drinkwateractiviteiten.

De definities en uitgangspunten uit het Protocol Prestatievergelijking drinkwaterbedrijven 2012[4] zijn toegepast door de drinkwaterbedrijven bij het opstellen van de tariefsopbouw. Een accountantsverklaring is geen verplichting bij de tariefsopbouw en ontbreekt derhalve.

Een <u>bedrijfsverslag</u> van een drinkwaterbedrijf bevat de realisatie van de nettowinst en de realisatie van de toegestane vermogenskosten van het betreffende jaar voor drinkwater. Een bedrijfsverslag is voorzien van een accountantsverklaring.

Bij de nettowinst wordt een overzicht gegeven van de gerealiseerde opbrengsten en de gerealiseerde kosten, opgedeeld in operationele kosten, afschrijvingen, belastingen en vermogenskosten. De gerealiseerde vermogenskosten worden gesplitst in kosten vreemd vermogen en overige financiële lasten en baten.

Bij de toegestane vermogenskosten wordt een balanstotaal gegeven aan het begin van het jaar, aan het einde van het jaar en het gemiddelde. Vervolgens berekent elk drinkwaterbedrijf de maximale vermogenskosten met de WACC en het gemiddelde balanstotaal. Deze maximale vermogenskosten worden verminderd met de kosten voor drinkwatervoorziening in het buitenland en een eventuele overschrijding van de vermogenskosten in een eerder jaar. Het resultaat is de toegestane vermogenskosten. Tot slot zet elk drinkwaterbedrijf de toegestane vermogenskosten af tegen de gerealiseerde vermogenskosten. Indien de gerealiseerde vermogenskosten hoger zijn dan toegestaan, dient de overschrijding in mindering gebracht te worden op de tariefstelling in een volgend jaar.

[4] Dit protocol heeft tot doel om op objectieve wijze de prestaties van de drinkwaterbedrijven te meten en te vergelijken. Het protocol is door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) opgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (I&M). Het protocol bevat een gedetailleerde uitwerking van de wijze waarop de prestatievergelijking uitgevoerd dient te worden.

Autoriteit Consument & Markt

3.4 Toetsing drinkwaterwet en -regelgeving

Met de tariefsopbouwen 2014 en 2015 en de bedrijfsverslagen 2012 en 2013 van de drinkwaterbedrijven heeft ACM de volgende toetsen uitgevoerd op basis van bepalingen uit de Drinkwaterwet en –regelgeving:

1. ACM heeft getoetst of drinkwaterbedrijven een positief verschil hebben gerealiseerd tussen het bedrijfsresultaat en de toegestane vermogenskosten in de jaren 2012 en 2013. Indien er sprake is van een positief verschil heeft ACM onderzocht of deze overschrijding is gecompenseerd in de jaren 2014 of 2015;
2. ACM heeft getoetst of de drinkwaterbedrijven niet meer opbrengsten dan kosten hebben begroot in de jaren 2014 en 2015;
3. ACM heeft getoetst of de drinkwaterbedrijven voor de jaren 2014 en 2015 een raming van de kosten hebben opgesteld voor de wettelijke taken en vervolgens of er in de desbetreffende kostenramingen onderscheid is gemaakt in operationele kosten, afschrijvingen, vermogenskosten en belastingen;
4. ACM heeft getoetst of bij de drinkwaterbedrijven de begrote kosten in 2014 en 2015 voor drinkwatervoorziening in het buitenland (hierna: kosten MDG) niet meer dan 1% bedragen van de geraamde omzet van het betreffende jaar en vervolgens of de kosten MDG in mindering zijn gebracht op de toegestane vermogenskostenvergoeding van het desbetreffende jaar;
5. ACM heeft getoetst of de vermogenskosten die de drinkwaterbedrijven hebben begroot voor 2014 en 2015 niet meer bedragen dan het product van de door de minister vastgestelde WACC en de begrote activawaarde. De WACC voor 2014 en 2015 is vastgesteld op 4,8%;
6. ACM heeft getoetst of de drinkwaterbedrijven in de tariefsopbouw 2014 en 2015 tenminste de tarieven voor aansluiting, vastrecht en drinkwater per kubieke meter hebben opgenomen.

De overige wettelijk bepalingen zijn op basis van de beschikbare gegevens niet te toetsen voor de jaren 2014 en 2015. Een volledig overzicht van Drinkwaterwet- en regelgeving bevindt zich in bijlage 1. De bepalingen die vet zijn gedrukt, zijn door ACM getoetst, de overige niet[5].

3.5 Analyse tarieven en kosten

Naast het toetsen van bovengenoemde bepalingen uit de wet- en regelgeving, heeft ACM een aantal analyses gemaakt met de beschikbare gegevens. De analyses hebben als doel om significante verschillen aan het licht te brengen. Hierbij heeft ACM gekozen om in de analyses gegevens van alle beschikbare jaren te betrekken. In verband met de inwerkingtreding van de wet in 2011, beschikt ACM niet over tariefsopbouwen 2011 maar wel over bedrijfsverslagen 2011. Hierdoor bevatten niet alle analyses gegevens over het jaar 2011. Op basis van de beschikbare gegevens acht ACM de volgende analyses relevant:

1. Ontwikkeling van de vastrechttarieven, leveringstarieven en verbruik;
2. Ontwikkeling van de drinkwateropbrengsten (als deel van de totale opbrengsten);

[5] Het advies van ACM aan de ILT over de drinwatertarieven 2013 bevat een rapportage per drinkwaterbedrijf waarin alle wettelijke bepalingen zijn getoetst, brief van ACM aan ILT van 15 augustus 2014 met kenmerk 2014204361.

Autoriteit Consument & Markt

3. Ontwikkeling van de (totale) kosten;
4. Ontwikkeling van het balanstotaal en de vermogenskosten.

Autoriteit Consument & Markt

4 Toetsing en Analyse van de drinkwatertarieven 2014 en 2015

4.1 Toetsing drinkwaterwet en -regelgeving

4.1.1 Toets: Overschrijding en correctie vermogenskosten

Artikel 12, derde lid van de Drinkwaterwet luidt:
"3. Indien uit het verslag, bedoeld in het tweede lid, blijkt dat het gerealiseerde bedrijfsresultaat de voor dat jaar op basis van artikel 11, tweede lid, bepaalde vermogenskosten overschrijdt, draagt de eigenaar van een drinkwaterbedrijf er zorg voor dat die overschrijding wordt gecompenseerd in de tariefstelling voor het daaropvolgende kalenderjaar."

ACM heeft getoetst of drinkwaterbedrijven een positief verschil hebben gerealiseerd tussen het bedrijfsresultaat en de toegestane vermogenskosten in de jaren 2012 en 2013. Indien er sprake is van een positief verschil heeft ACM onderzocht of deze overschrijding is gecompenseerd in de jaren 2014 of 2015.

Alleen Waternet heeft een overschrijding van de vermogenskosten gerapporteerd in het jaar 2012. De overschrijding bedraagt EUR 3,98 miljoen. De overige drinkwaterbedrijven rapporteren geen overschrijdingen in de jaren 2012 en 2013.
Artikel 12, derde lid van de Drinkwaterwet schrijft voor dat Waternet deze overschrijding in 2012 dient te compenseren in de drinkwatertarieven van het jaar 2014. In de tariefsopbouw 2014 heeft Waternet geen correctie voor het bedrijfsresultaat opgenomen. Evenmin is dit gebeurd in de tariefsopbouwen 2013 of 2015. Desgevraagd geeft Waternet aan de overschrijding te hebben gecorrigeerd in 2013, echter dit niet expliciet te hebben vermeld in een tariefsopbouw.

Evides heeft in de tariefsopbouw 2015 een correctie voor het bedrijfsresultaat van EUR 3,0 mln opgenomen. In haar begeleidende brief aan ILT licht Evides toe dat zij een voorziene overschrijding in 2014 al heeft meegenomen in de tariefsopbouw 2015.
Om een jaar eerder te compenseren dan de wet voorschrijft, moet een drinkwaterbedrijf een prognose maken van een eventuele overschrijding. Als de prognose niet juist blijkt te zijn, moet ook deze afwijking weer gecompenseerd worden. Als drinkwaterbedrijven afwijken van de wet, is het belangrijk dat dit op een transparante wijze gebeurt. Drinkwaterbedrijven dienen dan in een tariefsopbouw expliciet aan te geven voor welke bedrag (prognose) gecompenseerd wordt, zodat ook later afwijkingen van de prognose nog verwerkt kunnen worden. Evides komt hieraan tegemoet door in haar brief en tariefsopbouw de hoogte van de correctie te vermelden.

In tabel 1 geeft ACM per drinkwaterbedrijf aan of zij handelt conform artikel 12, derde lid van de Drinkwaterwet.

Autoriteit Consument & Markt

Tabel 1: Toets op overschrijding en correctie vermogenskosten	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
2014	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
2015	Ja	Ja	?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Uit de tariefsopbouwen blijkt niet dat Waternet een overschrijding uit 2012 corrigeert, dit is niet in lijn met de wettelijke bepaling. ACM adviseert derhalve om nader te onderzoeken of en hoe Waternet de correctie heeft uitgevoerd. Evides corrigeert een voorziene overschrijding uit 2014 voortijdig in 2015, daarom is in de tabel een "?" opgenomen. Dit is namelijk niet conform de letter van de wet, echter wel in de geest van de wet om een overschrijding zo snel mogelijk te compenseren. De overige drinkwaterbedrijven handelen conform het vereiste in artikel 12, derde lid van de Drinkwaterwet.

4.1.2 Toets: Kostendekkendheid 2014 en 2015

Artikel 9, derde lid van het Drinkwaterbesluit luidt:

"3. Aan het vereiste van kostendekkendheid van het tarief, bedoeld in artikel 11, eerste lid, van de wet, wordt in ieder geval voldaan indien de geraamde omzet uit het tarief niet meer bedraagt dan de som van de geraamde kosten, bedoeld in het eerste lid, onder b."

ACM heeft getoetst of de drinkwaterbedrijven niet meer opbrengsten dan kosten hebben begroot in de jaren 2014 en 2015.

In tabellen 2.1 en 2.2 staat voor respectievelijk 2014 en 2015 per drinkwaterbedrijf de opbrengsten en kosten vermeld.

Tabel 2.1: Begrote opbrengsten en totale kosten 2014 (in EUR mln.)	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
Opbrengsten	165,80	128,40	198,40	44,35	67,15	178,50	366,60	108,34	30,60	105,11
Totale kosten	165,80	128,40	198,40	44,35	67,15	180,70	366,60	108,34	30,56	105,11

WMD raamt net iets minder kosten dan opbrengsten, dit lijkt mogelijk voort te komen uit afrondingsverschillen. Desgevraagd bevestigt WMD dat dit verschil wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen. PWN raamt meer kosten dan opbrengsten in het jaar 2014, het verschil is EUR 2,2 mln. De overige drinkwaterbedrijven ramen evenveel kosten als opbrengsten in 2014.

Tabel 2.2: Begrote opbrengsten en totale kosten 2015 (in EUR mln.)	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
Opbrengsten	167,30	132,60	199,40	45,59	67,43	174,70	369,90	108,64	30,60	104,92
Totale kosten	169,70	132,60	199,40	45,59	67,43	172,50	369,90	108,64	30,60	103,46

PWN raamt meer opbrengsten dan kosten voor 2015, dit verschil is EUR 2,2 mln. Desgevraagd geeft PWN aan dat dit verschil moet worden gezien als aanvullende vermogenskosten en dat de toegestane vermogenskosten hiermee niet worden overschreden.

Ook WML raamt meer opbrengsten dan kosten (EUR 1,5 mln). Desgevraagd verklaart WML dat voor de begroting voor 2015 is uitgegaan van de situatie uit 2014 waarbij een omzetdaling was voorzien, maar vanwege de eis van de aandeelhouders voor een strengere solvabiliteitsniveau de kosten (met

Autoriteit Consument & Markt

name vermogenskosten) meer zijn gedaald dan de omzetdaling. Verder geeft WML aan de cijfers in de tariefsopbouw juist zijn en helaas op dit punt afwijkt van artikel 9, derde lid van het Drinkwaterbesluit.
Brabant Water raamt juist meer kosten dan opbrengsten, het verschil is EUR 2,4 mln. De overige drinkwaterbedrijven ramen evenveel kosten als opbrengsten in 2014.

In tabel 2.3 geeft ACM per drinkwaterbedrijf aan of zij handelt conform artikel 9, derde lid van het Drinkwaterbesluit.

Tabel 2.3: Toets op kostendekkendheid 2014 en 2015

	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
2014	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	?	Ja
2015	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee

PWN en WML begroten in 2015 beide meer opbrengsten dan kosten, dit is niet in lijn met het vereiste in het Drinkwaterbesluit. WMD toont in 2014 een klein verschil door afrondingsverschillen, daarom is in de tabel een "?" opgenomen. De overige drinkwaterbedrijven handelen conform het vereiste in artikel 9, derde lid van het Drinkwaterbesluit.

4.1.3 Toets: Kostenoverzicht 2014 en 2015

Artikel 9, eerste lid, onderdeel b van het Drinkwaterbesluit luidt:
"1. De elementen en wijze van berekening van de tarieven, bedoeld in artikel 13, eerste lid, onder b, van de wet, worden gevormd door:

a. [..];
b. een raming van de kosten, bedoeld in artikel 8, eerste lid, die worden doorberekend in de drinkwatertarieven."

Artikel 10, derde lid van het Drinkwaterbesluit luidt:
"3. In het in het eerste lid bedoelde overzicht wordt bij de tarieven aangegeven hoe deze zijn afgeleid uit de door het drinkwaterbedrijf te maken kosten voor de volgende posten:

a. operationele kosten,
b. afschrijvingen,
c. vermogenskosten, en
d. belastingen."

Artikel 12, eerste lid van de Drinkwaterwet luidt:
"1. Uit de begroting van het drinkwaterbedrijf blijkt op welke wijze de kosten, waaronder de vermogenskosten die ten hoogste mogen worden gehanteerd, in het tarief zijn verwerkt."

ACM heeft getoetst of de drinkwaterbedrijven voor de jaren 2014 en 2015 een raming van de kosten hebben opgesteld voor de wettelijke taken en vervolgens of er in de desbetreffende kostenramingen onderscheid is gemaakt in operationele kosten, afschrijvingen, vermogenskosten en belastingen.

In tabellen 3.1 en 3.2 staan voor respectievelijk 2014 en 2015 per drinkwaterbedrijf de uitgesplitste kosten alsmede de totale kosten vermeldt.

Tabel 3.1: Kostenoverzicht 2014 (in EUR mln.)	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
Operationele kosten	108,10	67,80	104,30	31,24	46,54	116,00	178,40	70,87	20,80	56,90
Afschrijvingen	22,20	35,70	55,20	8,85	11,35	38,50	104,10	22,23	6,20	25,50
Vermogenskosten	32,10	14,80	34,10	3,44	7,53	25,50	77,50	14,78	3,20	22,00
Belastingen	3,40	10,10	4,80	0,82	1,73	0,70	5,70	0,46	0,30	0,70
Totale kosten	165,80	128,40	198,40	44,35	67,15	180,70	366,60	108,34	30,56	105,11

Tabel 3.2: Kostenoverzicht 2015 (in EUR mln.)	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
Operationele kosten	104,90	71,80	101,80	31,00	45,97	113,10	183,60	71,67	19,90	57,60
Afschrijvingen	23,90	35,70	57,50	9,34	11,40	40,30	100,90	23,10	6,30	25,80
Vermogenskosten	37,30	14,80	35,50	4,42	7,66	18,40	77,80	13,41	4,10	19,30
Belastingen	3,50	10,30	4,60	0,83	2,40	0,70	7,50	0,47	0,30	0,80
Totale kosten	169,70	132,60	199,40	45,59	67,43	172,50	369,90	108,64	30,60	103,46

In de onderstaande tabel geeft ACM per drinkwaterbedrijf aan of zij handelt conform artikel 9, eerste lid, onderdeel b van het Drinkwaterbesluit en artikel 10, derde lid van het Drinkwaterbesluit en artikel 12, eerste lid van de Drinkwaterwet.

Tabel 3.3: Toets op kostenoverzicht 2014 en 2015	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
2014	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
2015	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Alle drinkwaterbedrijven handelen conform de vereisten in artikel 9, eerste lid, onderdeel b en artikel 10, derde lid van het Drinkwaterbesluit en artikel 12, eerste lid van de drinkwaterwet.

4.1.4 Toets: Kosten voor drinkwatervoorziening buitenland 2014 en 2015

Artikel 8, tweede en derde lid van het Drinkwaterbesluit luidt:

"2. De kosten van projecten ten behoeve van de bevordering van een goede drinkwatervoorziening in het buitenland bedragen maximaal 1% van de raming van de omzet, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel a.
3. De kosten, bedoeld in het tweede lid, worden in mindering gebracht op de toegestane vermogenskostenvergoeding, volgend uit de vastgestelde vermogenskosten, bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de wet."

ACM heeft getoetst of bij de drinkwaterbedrijven de begrote kosten in 2014 en 2015 voor drinkwatervoorziening in het buitenland (hierna: kosten MDG) niet meer dan 1% bedragen van de geraamde omzet van het betreffende jaar en vervolgens of de kosten MDG in mindering zijn gebracht op de toegestane vermogenskostenvergoeding van het desbetreffende jaar.

In tabel 4.1 heeft ACM de begrote kosten MDG uitgedrukt als percentage van de geraamde omzet per bedrijf voor de jaren 2014 en 2015.

Tabel 4.1: Begrote kosten MDG / begrote opbrengsten (in %)										
	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
2014	0,12%	0,23%	0,45%	0,56%	0,07%	0,36%	0,55%	0,00%	1,01%	0,57%
2015	0,21%	0,38%	0,35%	0,55%	0,07%	0,37%	0,54%	0,00%	1,01%	0,48%

Waternet heeft in 2014 en 2015 geen kosten geraamd voor drinkwatervoorziening in het buitenland, hierdoor is het percentage 0%. Het berekende percentage van WMD komt net boven de 1% uit. Dit zou wederom een gevolg van afronding kunnen zijn, WMD raamt voor beide jaren EUR 30,6 miljoen aan omzet en EUR 0,31 mln voor kosten MDG. Desgevraagd bevestigt WMD dat de oorzaak ligt in afrondingsverschillen.

In de onderstaande tabel geeft ACM per bedrijf aan of zij handelt conform aan artikel 8, tweede lid van het Drinkwaterbesluit.

Tabel 4.2: Toets op maximaal 1% kosten MDG 2014 en 2015										
	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
2014	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	?	Ja
2015	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	?	Ja

WMD toont in 2014 en 2015 een overschrijding veroorzaakt door afrondingsverschillen, daarom is in de tabel een "?" opgenomen. De overige drinkwaterbedrijven handelen conform het vereiste in artikel 9, derde lid van het Drinkwaterbesluit.

In tabellen 4.3 en 4.4 heeft ACM de door de drinkwaterbedrijven begrote WACC weergegeven en vervolgens de verwachte WACC zelf berekend voor respectievelijk de jaren 2014 en 2015. ACM heeft de verwachte WACC berekend met hetzelfde aantal decimalen als een individueel drinkwaterbedrijf in haar tariefsopbouw.

Tabel 4.3: Begrote en toegestane vermogenskosten 2014 (bedragen in EUR mln.)										
	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
begrote WACC	4,07%	2,8%	4,4%	2,5%	3,55%	3,4%	4,59%	4,65%	2,8%	4,0%
Vermogenskosten	32,10	14,80	34,10	3,44	7,53	25,50	77,45	14,78	3,21	22,00
MDG-kosten	0,20	0,30	0,90	0,25	0,05	0,65	2,00	-	0,31	0,60
Cor. bedrijfsresultaat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gem. balanstotaal	792,84	519,20	796,90	147,64	213,54	759,70	1.731,98	317,48	124,90	562,50
berekende WACC	4,07%	2,9%	4,4%	2,5%	3,55%	3,4%	4,59%	4,66%	2,8%	4,0%

Bij Dunea is er een verschil tussen de door Dunea opgegeven begrote WACC en de door ACM berekende WACC. Het verschil kan worden verklaard door het niet mee nemen van de MDG-kosten. Ook bij Waternet is er een verschil. Dit verschil is echter klein en komt waarschijnlijk door een afrondingsverschil.

Autoriteit Consument & Markt

Tabel 4.4: Begrote en toegestane vermogenskosten 2015 (bedragen in EUR mln.)	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
begrote WACC	4,32%	2,9%	4,8%	3,1%	3,37%	2,5%	4,60%	4,11%	3,2%	3,45%
Vermogenskosten	37,28	14,80	35,50	4,42	7,66	18,40	77,85	13,41	4,09	19,30
MDG-kosten	0,35	0,50	0,70	0,25	0,05	0,65	2,00	-	0,31	0,50
Cor. bedrijfsresultaat	-	-	3,00	-	-	-	-	-	-	-
Gem. balanstotaal	870,18	510,40	816,70	152,80	228,77	762,05	1.736,30	325,90	137,48	573,60
berekende WACC	4,32%	3,0%	4,8%	3,1%	3,37%	2,5%	4,60%	4,11%	3,2%	3,45%

Ook in 2015 toont Dunea een verschil. Wederom kan dit worden verklaard door het niet meenemen van de MDG-kosten. Desgevraagd geeft Dunea aan dat de berekening van ACM klopt en Dunea ten onrechte de MDG-kosten niet heeft meegenomen.

In de onderstaande tabel geeft ACM per drinkwaterbedrijf aan of zij voldoen aan artikel 8, derde lid van het Drinkwaterbesluit.

Tabel 4.5: Toets op toegestane vermogenskosten corrigeren voor kosten MDG 2014 en 2015	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
2014	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	?	Ja	Ja
2015	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Dunea brengt de kosten MDG niet in mindering op de vermogenskosten in 2014 en 2015, dit is niet in lijn met het vereiste in het Drinkwaterbesluit. Waternet toont in 2014 een klein verschil, mogelijk door afronding, daarom is in de tabel een “?” opgenomen. De overige drinkwaterbedrijven handelen conform de vereisten in artikel 8, derde lid van het Drinkwaterbesluit.

4.1.5 Toets: Vermogenskosten 2014 en 2015

Artikel 11, tweede lid van de Drinkwaterwet luidt:

“2. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf hanteert bij de bepaling van de vermogenskosten die in het tarief mogen worden doorberekend ten hoogste de geldende gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet, vastgesteld krachtens artikel 10, derde lid.”

Artikel 6, eerste lid van de Drinkwaterregeling luidt:

“1. De maximaal toegestane vermogenskosten die de eigenaar van een drinkwaterbedrijf mag doorberekenen in het drinkwatertarief worden berekend als het product van de op grond van artikel 10, vierde lid, van het besluit vastgestelde vermogenskostenvergoeding en de activawaarde, bedoeld in artikel 11, vierde lid, van de wet.”

ACM heeft getoetst of de vermogenskosten die de drinkwaterbedrijven hebben begroot voor 2014 en 2015 niet meer bedragen dan het product van de door de minister vastgestelde WACC en de begrote activawaarde. De WACC voor 2014 en 2015 is vastgesteld op 4,8%.

In bovenstaande tabellen 4.3 en 4.4 heeft ACM voor elk drinkwaterbedrijf de begrote vermogenskostenvergoeding (WACC) berekend voor respectievelijk de jaren 2014 en 2015. PWN en WML hebben de opbrengsten hoger begroot (zie paragraaf 4.1.2) voor het jaar 2014. ACM schaart

deze overschrijding daarom ook onder vermogenskosten. De herberekende WACC voor PWN en WML bedragen daarmee respectievelijk 2,8% en 3,7%. Alle drinkwaterbedrijven hebben een begrote WACC van 4,8% of lager in 2014 en 2015.

In de onderstaande tabel geeft ACM per drinkwaterbedrijf aan of zij handelt conform artikel 11, tweede lid van de Drinkwaterwet.

Tabel 5.1: Toets op vermogenskosten 2014 en 2015

	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
2014	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
2015	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Alle drinkwaterbedrijven handelen conform het vereiste artikel 11, tweede lid van de Drinkwaterwet.

4.1.6 Toets: Tarievenoverzicht 2014 en 2015

Artikel 10, tweede lid van het Drinkwaterbesluit luidt:

"2. In het in het eerste lid bedoelde overzicht wordt ten minste onderscheid gemaakt in tarieven voor de volgende posten:

a. aansluitkosten,

b. vastrecht, en

c. prijs per kubieke meter geleverd drinkwater."

ACM heeft getoetst of de drinkwaterbedrijven in de tariefsopbouw 2014 en 2015 tenminste de tarieven voor aansluiting, vastrecht en drinkwater per kubieke meter hebben opgenomen.

In de onderstaande tabel geeft ACM een overzicht van de tarieven in 2014[6].

Tabel 6.1: Tarievenoverzicht 2014 (in EUR)

	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
Aansluittarief	733,50	837,08	1.000,00	545,75	868,31	650,80	591,00	1.109,00	596,00	1.025,00
Vastrechttarief	70,44	59,24	59,76	45,00	76,25	58,80	40,00	42,20	58,50	83,23
Leveringstarief	0,460	1,060	0,914	0,635	0,762	1,208	0,730	1,200	0,550	0,770

In de onderstaande tabel geeft ACM een overzicht van de tarieven in 2015[7].

Tabel 6.2: Tarievenoverzicht 2015 (in EUR)

	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
Aansluittarief	763,00	849,64	1.000,00	552,50	863,67	663,80	620,00	1.142,00	603,00	1.046,00
Vastrechttarief	70,44	61,18	59,76	45,45	76,25	58,80	45,00	42,15	60,00	83,23
Leveringstarief	0,460	1,060	0,914	0,624	0,762	1,208	0,680	1,240	0,500	0,720

[6] ACM heeft hier alleen met het vastrechttarief en het leveringstarief uit de tariefsopbouwen gebruikt. Indien precario niet is opgenomen in het vastrechttarief door het drinkwaterbedrijf, maar apart is vermeld in de toelichting, dan heeft ACM de pecario niet meegenomen in de tabel.

[7] Zie voorgaande voetnoot.

In de onderstaande tabel geeft ACM per bedrijf aan of zij handelt conform artikel 10, tweede lid van het Drinkwaterbesluit.

Tabel 6.3: Toets op tarievenoverzicht 2014 en 2015

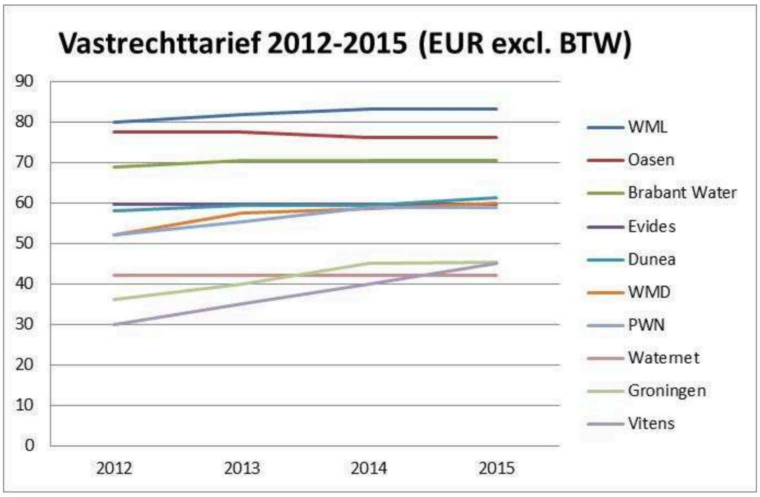
	Brabant	Dunea	Evides	Groningen	Oasen	PWN	Vitens	Waternet	WMD	WML
2014	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
2015	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Alle drinkwaterbedrijven handelen conform het vereiste artikel 12, tweede lid van het Drinkwaterbesluit.

4.2 Verschillenanalyse tarieven, opbrengsten en kosten

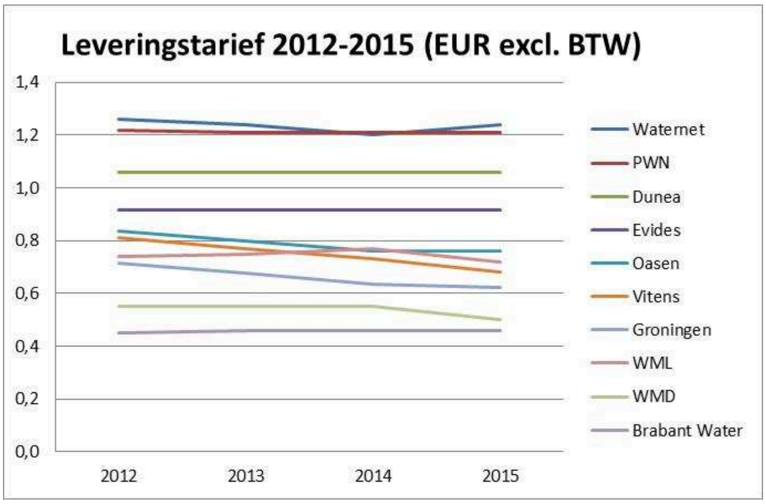
4.2.1 Analyse: Tarieven, aansluitingen en verbruik

ACM heeft de ontwikkeling van het vastrechttarief en het leveringstarief van de jaren 2012 tot en met 2015 in onderstaande grafieken gezet. Hiervoor gebruikt ACM de gegevens uit de tariefsopbouwen.

Grafiek 1: vastrechttarief (in EUR, excl BTW) voor de jaren 2012 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf

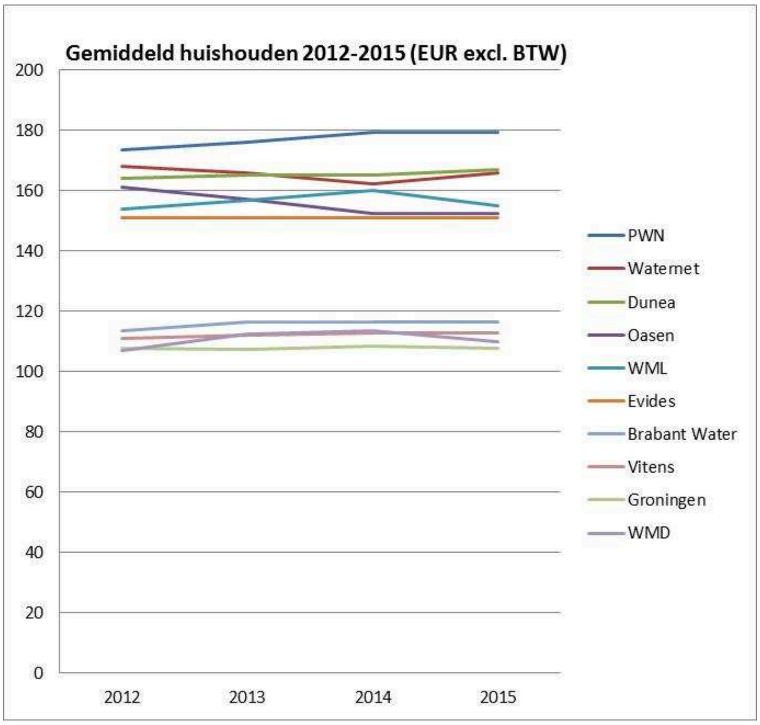
De tarieven voor vastrecht liggen in 2015 tussen de EUR 42,15 en EUR 83,23. Het vastrechttarief van Oasen is iets gedaald in de periode 2012-2015. Bij Evides blijft dit tarief de gehele periode gelijk en Waternet en Brabant Water houden het tarief redelijk constant. De overige drinkwaterbedrijven verhogen het vastrechttarief (bijna) elk jaar. Vitens toont de grootste wijziging in 2014 en 2015; Vitens verhoogt haar vastrechttarief met EUR 5,00 net zoals in 2013.

Grafiek 2: leveringstarief (in EUR, excl BTW) voor de jaren 2012 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf

De tarieven voor levering liggen in 2015 tussen de EUR 0,46 en EUR 1,24 per m3. Evides en Dunea hebben het leveringstarief gelijk gehouden in de periode 2012-2015, Brabant Water en PWN hebben het slechts eenmalig met EUR 0,01 aangepast. Oasen, Groningen en Vitens laten het tarief voor levering jaarlijks dalen, terwijl het bij WML en Waternet fluctueert over de jaren. Ook hier valt Vitens op; Vitens is nu de grootst daler met EUR 0,04 à 0,05 per jaar.

In onderstaande grafiek brengt ACM de ontwikkeling van het vastrechttarief en het leveringstarief samen uitgaande van een verbruik van een gemiddeld huishouden (100 m3 per jaar)[8].

Grafiek 3: gemiddeld huishouden (in EUR, excl BTW) voor de jaren 2012 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf

In 2015 is EUR 107,85 het laagste bedrag voor een gemiddeld huishouden en het hoogste bedrag EUR 179,60. Het bedrag voor een gemiddeld huishouden is bij alle drinkwaterbedrijven beperkt gewijzigd over de jaren 2012 tot en met 2015. Het bedrag bij een gemiddeld huishouden daalt het meeste bij Oasen met ruim 5% van 2012 naar 2015, dit komt doordat het leveringstarief in de periode is gedaald. Bij PWN stijgt de rekening het meest, echter dit is slechts 3% in de jaren 2012 tot en met 2015. Deze verandering komt door het verhogen van het vastrecht door PWN. Bij Vitens verandert de rekening opvallend weinig, ondanks de grote tariefswijzigingen.

Het aantal aansluitingen is bij alle drinkwaterbedrijven toegenomen in de periode 2012 tot en met 2015. In 2012 waren er in totaal 7,8 mln aansluitingen, in 2015 8,0 mln aansluitingen (stijging van

[8] ACM heeft hier alleen met het vastrechttarief en het leveringstarief uit de tariefsopbouwen gerekend. Indien precario niet is opgenomen in het vastrechttarief door het drinkwaterbedrijf, maar apart is vermeld in de toelichting, dan heeft ACM de pecario niet meegenomen in de grafiek.

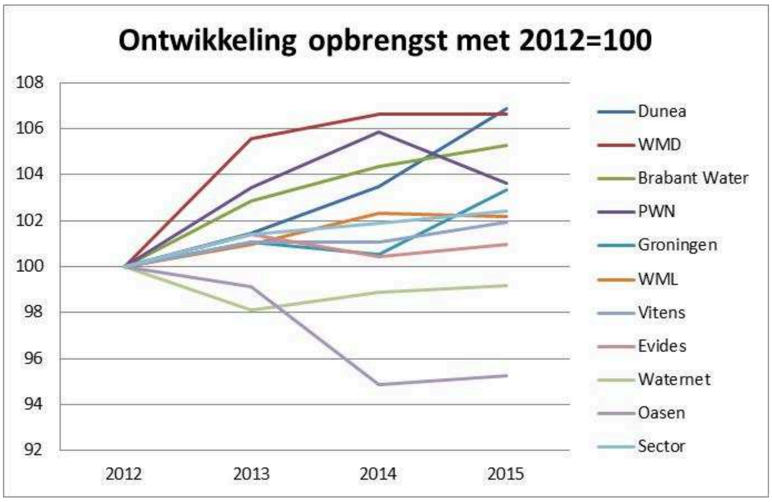
1,6%). Brabant Water heeft de grootste stijging: 3,0% en Dunea de kleinste stijging: 0,3% over de jaren 2012 tot en met 2015.

Het verbruik van water is gestegen bij Waternet, PWN, Dunea en Groningen, bij de andere drinkwaterbedrijven is het verbruik gedaald. Bij Evides is de grootste daling van verbruik: 4,4% over de jaren. In totaal daalt het waterverbruik met 0,6% over de periode 2012 tot en met 2015.

ACM ziet in de ontwikkeling van de tarieven, de aansluitingen en het verbruik geen significante verschillen tussen 2014 en 2015 enerzijds en 2013 anderzijds.

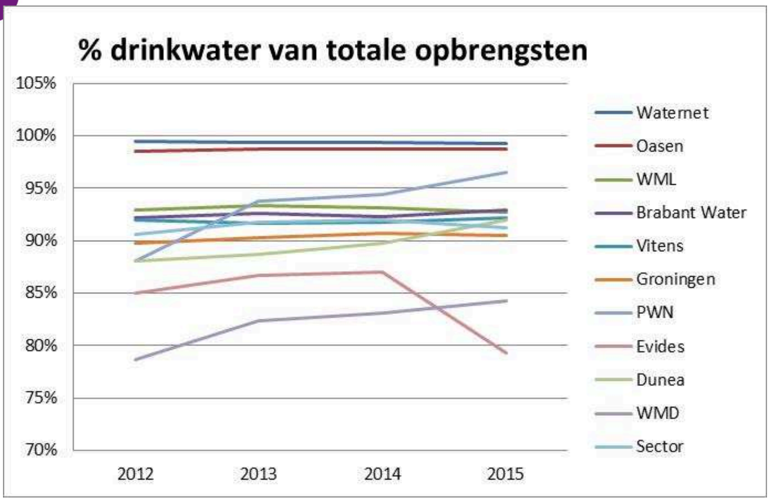
4.2.2 Analyse: Opbrengsten

ACM heeft de ontwikkeling van de verwachte drinkwateropbrengsten in de jaren 2012 tot en met 2015 in onderstaande grafieken gezet. Hiervoor gebruikt ACM de opbrengsten uit de door de drinkwaterbedrijven aangeleverde tariefsopbouwen. ACM drukt de opbrengsten uit in indexcijfers, de opbrengsten in 2012 dienen als basisjaar. Indexcijfers bieden goed inzicht in de veranderingen van het ene jaar op het volgende jaar.

Grafiek 4: ontwikkeling drinkwateropbrengsten voor de jaren 2012 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf (2012 is basisjaar)

De verwachte opbrengsten van Oasen en Waternet zijn telkens lager dan in 2012, de verwachte opbrengsten van de overige drinkwaterbedrijven zijn hoger dan 2012.
Van 2013 op 2014 dalen de verwachte opbrengsten van Evides, Groningen en Oasen, de verwachte opbrengsten van Vitens blijven gelijk. Hierbij valt vooral de daling van 4% van de begrote opbrengsten van Oasen op van 2013 op 2014. Van 2014 op 2015 dalen de verwachte opbrengsten van PWN en WML, de verwachte opbrengsten van WMD blijven nu gelijk. Hierbij valt vooral de daling van 2% van de begrote opbrengsten van PWN op van 2014 op 2015.
In het jaar 2015 zijn de begrote opbrengsten gemiddeld genomen 2,4% hoger dan in het jaar 2012.

Grafiek 5: drinkwateropbrengsten als percentage van de totale opbrengsten voor de jaren 2012 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf

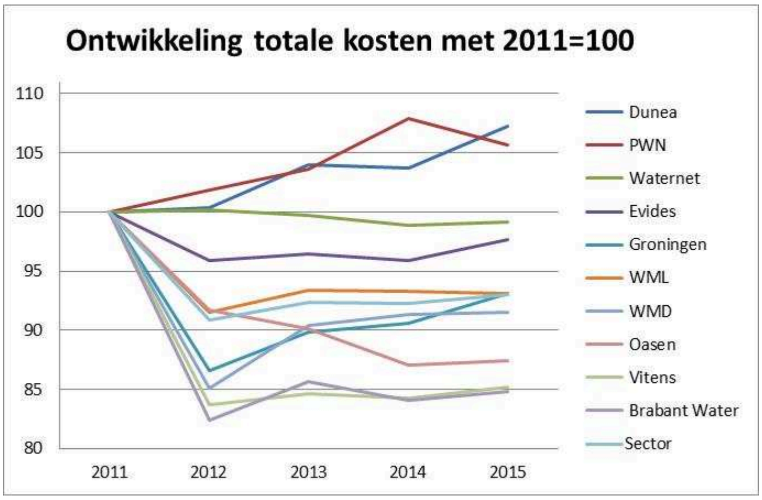
Naast drinkwater opbrengsten kunnen drinkwaterbedrijven ook nog opbrengsten uit ander water hebben en daarnaast nog overige opbrengsten. In bovenstaande grafiek biedt ACM inzicht in het aandeel drinkwateropbrengsten ten opzichte van de totale opbrengsten. Bij WMD nemen de niet-drinkwater opbrengsten af in de periode 2012-2015. Bij Evides is er een opvallende toename in niet-drinkwateropbrengsten in 2015. Daarnaast valt PWN op met een jaarlijks daling van niet-drinkwateropbrengsten.
Gemiddeld is 91% van de totale opbrengsten van de drinkwaterbedrijven toe te schrijven aan drinkwater. Dit is vrijwel constant over de jaren 2012 tot en met 2015.

ACM ziet in de ontwikkeling van de drinkwateropbrengsten geen significante verschillen tussen 2014 en 2015 enerzijds en 2013 anderzijds.

Autoriteit Consument & Markt

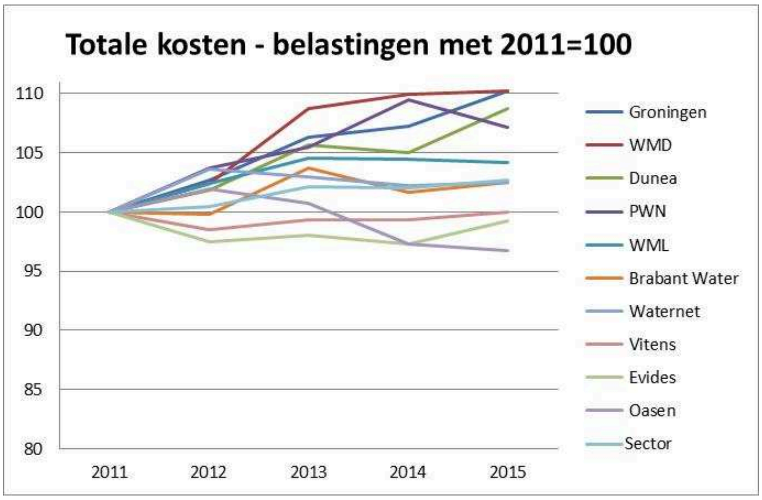
4.2.3 Analyse: Kosten

ACM heeft de ontwikkeling van de (verwachte) kosten in de jaren 2011 tot en met 2015 in onderstaande grafieken gezet. Voor de jaren 2011, 2012 en 2013 gebruikt ACM de gerealiseerde kosten uit de bedrijfsverslagen, voor de jaren 2014 en 2015 gebruikt ACM de verwachte kosten uit de tariefsopbouwen. ACM drukt de kosten uit in indexcijfers, de kosten in 2011 dienen als basisjaar. Indexcijfers bieden goed inzicht in de veranderingen van het ene jaar op het volgende jaar.

Grafiek 6: ontwikkeling totale kosten per drinkwaterbedrijf voor de jaren 2012 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf (2011 is basisjaar)

Bij de meeste bedrijven is van 2011 op 2012 een significante verlaging van de totale kosten zichtbaar. De oorzaak hiervan ligt in de afschaffing van de grondwaterbelasting. In de volgende grafiek geeft ACM de ontwikkeling van de totale kosten exclusief belastingen (de linker as is in beide grafieken gelijk).

Grafiek 7: ontwikkeling totale kosten –belastingen voor de jaren 2011 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf (2011 is basisjaar)

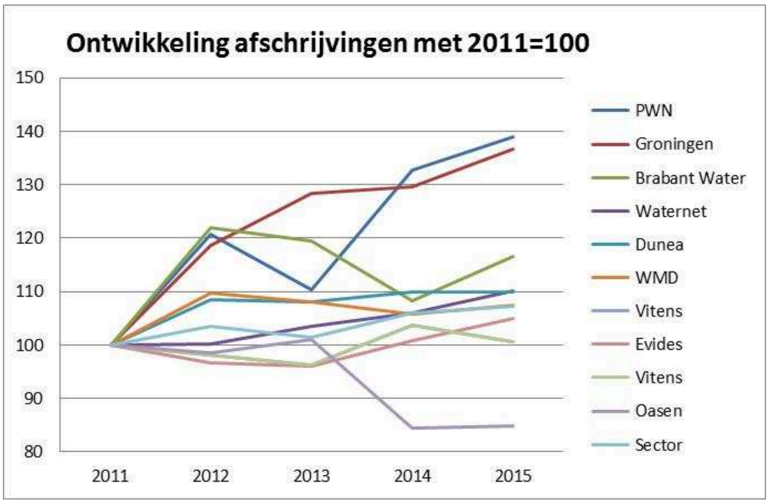
Oasen en Evides hebben de kosten excl. belastingen alle jaren onder het niveau van 2011 gehouden. Bij Groningen en WMD stijgen de kosten procentueel het meest, ongeveer 10% over de jaren 2011 tot en met 2015.

De begrote operationele kosten in 2015 zijn 50% à 70% van de totale kosten excl. belastingen van een drinkwaterbedrijf. De operationele kosten van de drinkwaterbedrijven fluctueren erg over de jaren. In 2015 zijn de operationele kosten gemiddeld 3,3% hoger dan in 2011.
Opvallend zijn de operationele kosten van Evides en WML in 2014 en 2015, beide zijn procentueel meer gestegen van de kosten van de overige drinkwaterbedrijven.

Grafiek 8: ontwikkeling operationele kosten voor de jaren 2012 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf (2011 is basisjaar)

De begrote afschrijvingen in 2015 zijn 14% à 30% van de totale kosten excl. belastingen van een drinkwaterbedrijf. Ook de afschrijvingen van de drinkwaterbedrijven fluctueren erg over de jaren. In 2015 zijn de operationele kosten gemiddeld 7,3% hoger dan in 2011.
Opvallend zijn de afschrijvingen van Groningen en PWN in 2014 en 2015, beide zijn procentueel meer gestegen van de kosten van de overige drinkwaterbedrijven. Daarnaast valt Oasen op met een grote daling in 2014.

Grafiek 9: ontwikkeling afschrijvingen voor de jaren 2012 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf (2011 is basisjaar)

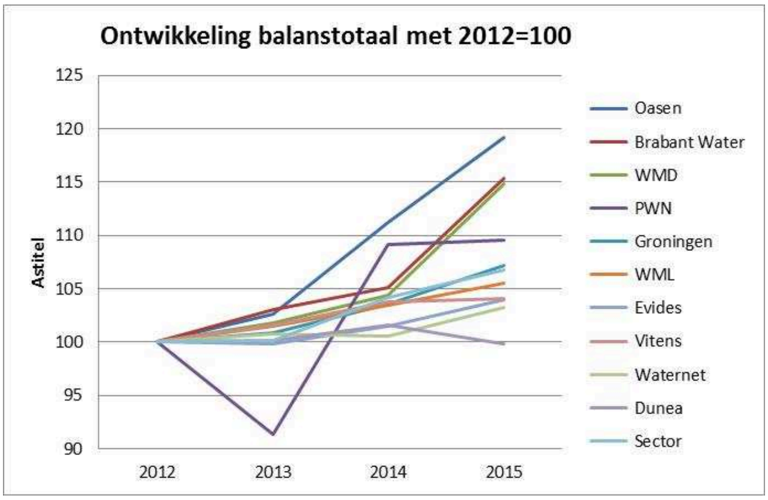
De begrote vermogenskosten in 2015 zijn 10% à 22% van de totale kosten excl. belastingen van een drinkwaterbedrijf. De vermogenskosten van de drinkwaterbedrijven fluctueren procentueel het meest van de kosten over de jaren. In 2015 zijn de vermogenskosten gemiddeld 5,0% lager dan in 2011. De vermogenskosten zijn afhankelijk van het balanstotaal en de toegestane WACC, beide beschrijft ACM in de volgende paragraaf.

ACM ziet in de ontwikkeling van de totale kosten exclusief belastingen geen significante verschillen tussen 2014 en 2015 enerzijds en 2013 anderzijds. Echter, operationele kosten en afschrijvingen kunnen soms significant verschillen van het ene op het andere jaar.

4.2.4 Analyse: Balanstotaal en behaalde WACC

ACM heeft de ontwikkeling van het balanstotaal in de jaren 2012 tot en met 2015 in onderstaande grafiek gezet. Voor de jaren 2012 en 2013 gebruikt ACM de gerealiseerde kosten uit de bedrijfsverslagen, voor de jaren 2014 en 2015 gebruikt ACM de verwachte kosten uit de tariefsopbouwen. ACM drukt de kosten uit in indexcijfers, de kosten in 2012 dienen als basisjaar. Indexcijfers bieden goed inzicht in de veranderingen van het ene jaar op het volgende jaar.

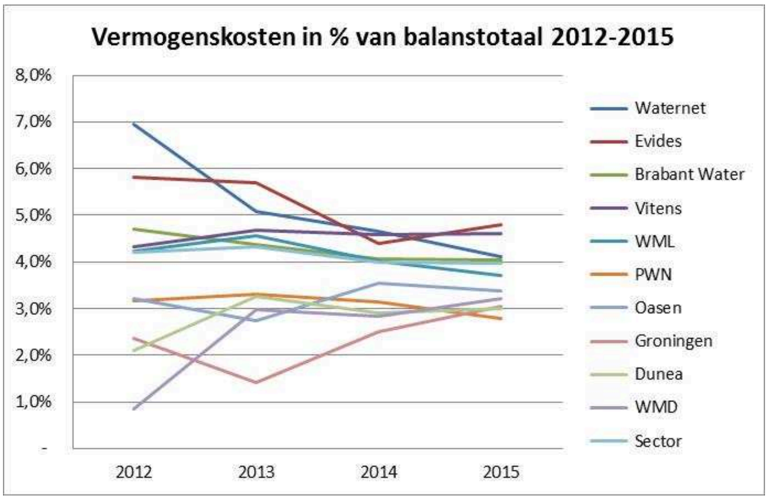
Autoriteit Consument & Markt

Grafiek 10: ontwikkeling balanstotaal voor de jaren 2012 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf (2012 is basisjaar)

Alle drinkwaterbedrijven hebben in 2015 een hoger balanstotaal dan in 2012, behalve Dunea. Gemiddeld is het balanstotaal gegroeid met 6,7% over de jaren 2012 tot en met 2015. Oasen, Brabant Water en Dunea vallen op met een procentuele stijging van meer dan het dubbele.

Tot slot een grafiek met de gerealiseerde WACC in 2012 en 2013 en de verwachte WACC in 2014 en 2015 per drinkwaterbedrijf.

Grafiek 11: WACC voor de jaren 2012 tot en met 2015 per drinkwaterbedrijf

In 2012 en 2013 was de WACC vastgesteld op 6,0%. In die jaren, overschrijdt alleen Waternet de WACC in 2012. Opvallend is dat de meeste drinkwaterbedrijven de vastgestelde WACC niet halen. De gemiddelde behaalde WACC is 4,2% in 2012 en 4,3% in 2013.
Voor de jaren 2014 en 2015 is de WACC vastgesteld op 4,8%, geen enkel drinkwaterbedrijf heeft logischerwijs een overschrijding van de WACC begroot. Het gemiddelde ligt echter nog een flink stuk

lager; op 4,0% voor deze twee jaren.

ACM ziet in de ontwikkeling van het balanstotaal significante stijgingen bij verschillende bedrijven, omdat dit zich voordoet bij meerdere bedrijven is het in mindere mate opvallend.

Bijlage 1: Context en wettelijk kader

In deze bijlage beschrijft ACM de wettelijke context waarbinnen de toetsing en analyse van de drinkwatertarieven 2014 en 2015 heeft plaatsgevonden.

Doelstelling tarieftoezicht

De centrale doelstelling van de drinkwaterwetgeving is de bevordering van de volksgezondheid door de voorziening van drinkwater aan alle consumenten op een maatschappelijk verantwoorde wijze te waarborgen.[9] De wetgever heeft beoogd met de Drinkwaterwet de primaire verantwoordelijkheid hiervoor bij de drinkwaterbedrijven te leggen. De rol van de rijksoverheid daarbij is toezichthoudend, voorwaardenscheppend en kaderstellend.[10]

De genoemde doelstelling vertaalt zich in een aantal meer concrete belangen, die met de Drinkwaterwet worden gewaarborgd:

1. het belang van een goede kwaliteit van het drinkwater
2. het belang van leveringszekerheid en continuïteit van de openbare drinkwatervoorziening
3. het belang van doelmatigheid van de openbare drinkwatervoorziening.

Het tarieftoezicht moet worden geplaatst in het kader van het belang van de doelmatigheid van de openbare drinkwatervoorziening. Tegelijkertijd is uit de totstandkominggeschiedenis van de wet duidelijk dat dit belang niet ten koste mag gaan van het belang van een goede kwaliteit van het drinkwater en het belang van leveringszekerheid en continuïteit. Kwaliteit van de drinkwatervoorziening staat voorop en alle kosten die nodig zijn om dat te realiseren, mogen bij de bepaling van het tarief worden meegenomen. Daarbij is opgemerkt dat duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening een kernpunt van de wet is en dat drinkwaterbedrijven voldoende moeten investeren om ook op de lange termijn een goede drinkwatervoorziening te verzekeren.[11]

Wettelijke context advies ACM

Het wettelijk kader voor het toezicht op de tarieven die drinkwaterbedrijven in rekening brengen voor de beschikbaarstelling en levering van drinkwater wordt gevormd door de Drinkwaterwet, het Drinkwaterbesluit en de Drinkwaterregeling. Relevant voor het toezicht op de tarieven zijn de artikelen 10 t/m 13 van de Drinkwaterwet, de artikelen 6 t/m 10 van het Drinkwaterbesluit en de artikelen 5 t/m 7 van de Drinkwaterregeling. Samen vormen deze artikelen het kader waarbinnen de drinkwaterbedrijven hun tarieven kunnen vaststellen.

---

[9] *Verwijzing naar memorie van toelichting drinkwaterwet.*
[10] Tweede Kamer, 2006-2007, 30 895, nr. 3 (MvT) p. 5.
[11] Tweede Kamer, 2006-2007, 30 895, nr. 3 (MvT), p. 30. En: Eerste Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 30 895, D (MvA), p. 16/17.

De ILT houdt toezicht op de naleving van deze wetgeving, inclusief de totstandkoming van de drinkwatertarieven. Volgens artikel 7, tweede lid van de Drinkwaterregeling dient de ILT bij de uitoefening van het toezicht op artikel 12, derde lid van de Drinkwaterwet en paragraaf 2.1 van het Drinkwaterbesluit advies te vragen aan ACM. Op 13 april 2015 heeft de ILT per brief ACM gevraagd een analyse uit te voeren op de drinkwatertarieven 2014 en 2015, gericht op significante verschillen met tariefjaar 2013[12].

De centrale elementen van het tarieftoezicht zijn de eisen van kostendekkendheid, transparantie en non-discriminatie van de tarieven, welke beginselsen in de drinkwaterwet zijn vastgelegd. De consument dient als gebonden afnemer te worden beschermd tegen de monopoliepositie van het drinkwaterbedrijf. Door deze monopoliepositie zou het drinkwaterbedrijf tarieven in rekening kunnen brengen die hoger zijn dan noodzakelijk voor een verantwoorde bedrijfsvoering.[13] De tarieven dienen op transparante wijze tot stand te komen en non-discriminatoir te zijn.

Drinkwaterwet- en regelgeving

Drinkwaterwet

Artikel 11

1. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf hanteert tarieven die kostendekkend, transparant en niet discriminerend zijn.
2. **De eigenaar van een drinkwaterbedrijf hanteert bij de bepaling van de vermogenskosten die in het tarief mogen worden doorberekend ten hoogste de geldende gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet, vastgesteld krachtens artikel 10, derde lid.**
3. De toerekening van de kosten van materiële vaste activa vindt plaats op basis van afschrijvingsmethoden en afschrijvingstermijnen die volgens algemeen aanvaarde bedrijfseconomische principes zijn bepaald.
4. Als grondslag voor het bepalen van de vermogenskosten, die in het tarief mogen worden doorberekend, geldt de activawaarde, waarbij de materiële vaste activa gewaardeerd worden tegen historische kostprijs.

Artikel 12

1. **Uit de begroting van het drinkwaterbedrijf blijkt op welke wijze de kosten, waaronder de vermogenskosten die ten hoogste mogen worden gehanteerd, in het tarief zijn verwerkt.**
2. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf brengt jaarlijks voor 1 oktober aan Onze Minister een verslag uit dat inzicht verschaft in de kosten, waaronder de vermogenskosten, die in het voorafgaande kalenderjaar zijn gehanteerd bij het vaststellen van de tarieven voor de levering van drinkwater en het gerealiseerde bedrijfsresultaat over dat jaar. Het verslag dient voorzien te

---

[12] Brief van ILT aan ACM van 13 april 2015 met kenmerk ILT-2015/26412.
[13] Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 30 895, nr. 18 (Amendement Jansen) en Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 30 895, nr. 25 (Amendement Van der Staaij)

zijn van een goedkeurende verklaring van een registeraccountant. Onze Minister zendt dit verslag voor het einde van het kalenderjaar aan de beide Kamers der Staten-Generaal.

3. **Indien uit het verslag, bedoeld in het tweede lid, blijkt dat het gerealiseerde bedrijfsresultaat de voor dat jaar op basis van artikel 11, tweede lid, bepaalde vermogenskosten overschrijdt, draagt de eigenaar van een drinkwaterbedrijf er zorg voor dat die overschrijding wordt gecompenseerd in de tariefstelling voor het daaropvolgende kalenderjaar.**

Drinkwaterbesluit

Artikel 8 In tarief door te berekenen kosten

1. Als kosten, bedoeld in artikel 13, eerste lid, onder a, van de wet, die ten grondslag liggen aan het tarief, bedoeld in artikel 11 van de wet, worden aangemerkt kosten die zijn of worden gemaakt ten behoeve van de taken, genoemd in artikel 7, eerste en tweede lid, van de wet.
2. **De kosten van projecten ten behoeve van de bevordering van een goede drinkwatervoorziening in het buitenland bedragen maximaal 1% van de raming van de omzet, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel a.**
3. **De kosten, bedoeld in het tweede lid, worden in mindering gebracht op de toegestane vermogenskostenvergoeding, volgend uit de vastgestelde vermogenskosten, bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de wet.**
4. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de wijze van berekening van de vermogenskosten, bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de wet.

Artikel 9. Raming van omzet en kosten

1. De elementen en wijze van berekening van de tarieven, bedoeld in artikel 13, eerste lid, onder b, van de wet, worden gevormd door:
   a. een raming van de met de taken, bedoeld in artikel 7, eerste en tweede lid, van de wet, te behalen omzet, die mede is gebaseerd op de daadwerkelijk gerealiseerde omzet in het voorafgaande kalenderjaar;
   b. een raming van de kosten, bedoeld in artikel 8, eerste lid, die worden doorberekend in de drinkwatertarieven.
2. Bij de raming van de kosten, bedoeld in het eerste lid, onder b, worden betrokken:
   a. een in het voorafgaande jaar gerealiseerde verbetering van de kostenefficiëntie;
   b. het verslag met de resultaten van de prestatievergelijking, bedoeld in artikel 43, eerste lid, van de wet
3. **Aan het vereiste van kostendekkendheid van het tarief, bedoeld in artikel 11, eerste lid, van de wet, wordt in ieder geval voldaan indien de geraamde omzet uit het tarief niet meer bedraagt dan de som van de geraamde kosten, bedoeld in het eerste lid, onder b.**

Artikel 10. Kostenposten en toerekening

1. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf publiceert jaarlijks voor 1 december een overzicht van de tarieven die hij in het daarop volgende kalenderjaar voor de beschikbaarstelling en levering van drinkwater in rekening brengt.

Autoriteit Consument & Markt

2. **In het in het eerste lid bedoelde overzicht wordt ten minste onderscheid gemaakt in tarieven voor de volgende posten:**
   a. **aansluitkosten,**
   b. **vastrecht, en**
   c. **prijs per kubieke meter geleverd drinkwater.**
3. **In het in het eerste lid bedoelde overzicht wordt bij de tarieven aangegeven hoe deze zijn afgeleid uit de door het drinkwaterbedrijf te maken kosten voor de volgende posten:**
   a. **operationele kosten,**
   b. **afschrijvingen,**
   c. **vermogenskosten, en**
   d. **belastingen.**
4. In het in het eerste lid bedoelde overzicht wordt inzicht verschaft in de wijze van kostentoerekening voor de levering via het distributienet van ander water dan drinkwater.

Drinkwaterregeling

Artikel 6. Berekening vermogenskosten

1. **De maximaal toegestane vermogenskosten die de eigenaar van een drinkwaterbedrijf mag doorberekenen in het drinkwatertarief worden berekend als het product van de op grond van artikel 10, vierde lid, van het besluit vastgestelde vermogenskostenvergoeding en de activawaarde, bedoeld in artikel 11, vierde lid, van de wet.**
2. De activawaarde, bedoeld in het eerste lid, is het gemiddelde van het begrote totaal van de activa per 1 januari en 31 december van het jaar waarvoor de toegestane vermogenskosten worden berekend. Liquide middelen worden niet gerekend tot de activawaarde.